

อวิชชาขงไป

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๖

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราเป็นชาวพุทธนะ เราภูมิใจมากกว่าเรานับถือพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก พุทธะไง พระพุทธศาสนา ศาสนาของหัวใจสัตว์โลก เพราะหัวใจสัตว์โลกมีความรู้สึก

พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะอยู่ในหัวใจของเรา หัวใจของเราเป็นตัวพุทธะด้วย อยู่ในหัวใจของเราแต่ไม่มีใครเคยเห็น ไม่มีใครเคยทะนุถนอมมัน ไม่มีใครเคยรักษาแล้วทำให้มันเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาเนาะ ถ้าเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา คนคนนั้นจะมีความสุข ไม่มีความกังวล หัวใจนี้สงบราบเรียบ ไม่ตื่นกับอนาคตเพราะไม่เกิดอีกแล้ว ไม่ต้องไปเกิดไปตายอีกในวัฏฏะนี้ มันไม่ตื่นใจ ไม่มีสิ่งใดจะมาเขย่าหัวใจดวงนี้ให้มีความวิตกกังวลไปกับโลกเขา

แต่ถ้าศาสนาพุทธของเราไม่เข้าใจถึงหัวใจของเรา เห็นไหม ถ้าไม่เข้าใจถึงหัวใจของเรา เราก็ศึกษาแต่ปริยัติ ศึกษาแต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นีมีกิเลสเนะ มีกิเลสเพราะมีครอบครัวย ด้วย แล้วก็มียุตรด้วย เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีกิเลส เวลาออกประพฤติปฏิบัติมีกิเลสไหมล่ะ? ก็ต้องมีกิเลสสิ เพราะมีกิเลสอยู่ถึงมีความทุกข์ในหัวใจใจ

เจ้าชายสิทธัตถะจะออกประพฤติปฏิบัติเนะ สิ่งที่อยู่ในโลกสมัยนั้น เขามีความสุขของเขาเนะ เพราะอะไร เพราะเป็นลูกกษัตริย์ จะได้ปกครองบ้านเมืองอยู่แล้ว แต่เพราะหัวใจ ใจการสร้างสมมาใจ นีหัวใจเกิดตาย ๆ ในวัฏฏะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วถึงเห็นอาการของใจดวงนี้ที่มันเกิดตาย ๆ มาในวัฏฏะนี้ตลอด เห็นไหม นีสิ่งที่เกิดตาย ๆ ตอนที่เห็นเจ้าชายสิทธัตถะไม่รู้สิ่งนี้หรอก เพราะว่าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็เป็นปุณฺชนเรานี้แหละ แต่ขณะที่ว่า

มีบุญญาธิการไง ไม่รู้สิ่งนี้ สิ่งที่ได้สะสมมานี้ไม่รู้ แต่ในปัจจุบันนั้น เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะนั่นมี
กิเลสตัณหาอยู่อย่างนั้น มีครอบครัวอย่างนั้น ครองเหย้าครองเรือนอยู่อย่างนั้น แต่เพราะอำนาจ
วาสนาไง บารมีที่สร้างสมมาไง ให้ค้นคว้าให้มีปัญญา ปัญญาในการออกค้นคว้า ออกแสวงหา
การแสวงหาค้นคว้าอันนี้เป็นโอกาส

เหมือนกับเราปัจจุบันนี้ เราปัจจุบันนี้เราก็มีกิเลส เราก็กิดมาเป็นมนุษย์ เราพบพุทธศาสนา
แต่เรามีโอกาสมากกว่านะ เจ้าชายสิทธัตถะไม่มีศาสนา ไม่มีสิ่งใดเลย ต้องค้นคว้าเอง แต่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยังมียังมีปัญญาใคร่ครวญ แล้วมีปัญญาพยายามแสวงหาจนหาทางออก
จนพ้นจากกิเลสไปได้ จนมีธรรมในหัวใจใจ แล้ววางธรรมมาให้เรา

เราก็ก็นั่น เราเกิดมาก็มีกิเลส มีกิเลสในหัวใจของเราละ แต่เราพบพระพุทธศาสนา
พระพุทธศาสนาไม่ต้องค้นคว้า ไม่ต้องว่าสิ่งนี้ไม่มี ไม่มีวิธีการจะออกจากกิเลส เห็นไหม สิ่ง
วิธีการมีอยู่แล้วเราจะจริงจังของเราไหมละ ถ้าเรามีวาสนา เรามีวาสนามากเพราะเกิดมาพบ
พระพุทธศาสนาแล้วครูบาอาจารย์ชี้ทางนี้ด้วย

ในการประพฤติปฏิบัติ ที่ไหนก็มีการประพฤติปฏิบัติ เพราะว่าศาสนาเจริญรุ่งเรือง รุ่งเรือง
ด้วยการปฏิบัติ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระอานนทว่าไว้ตอนจะ
ปรินิพพานะ “อานนทบอ กิณฺหุ กิณฺหณิ อุบาสก อุบาสิกา ให้ปฏิบัติบูชา บูชาอย่างเลิศ บูชา
ประเสริฐที่สุดคือการประพฤติปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

การให้ทาน การรักษาศีล การฟังธรรม สิ่งนี้ก็เป็นพื้นฐาน เป็นบุญกุศลอยู่ แต่ถ้าไม่มีการ
ประพฤติปฏิบัตินะ เราสร้างบุญกุศลขนาดไหนก็แล้วแต่ บุญกุศลก็คือบุญกุศล บุญกุศลคือแรง
ขับเคลื่อนใจ คือแรงขับเคลื่อนไป เจ้าชายสิทธัตถะสร้างเป็นพระโพธิสัตว์ ก็สะสมมากมาย
มหาศาล ถึงสุดท้ายแล้วก็ต้องมาประพฤติปฏิบัติ

เพราะการทำงานประพฤติปฏิบัติเป็นงานภาคสนามนะ งานภาคสนามเวลาเรามีข้าศึก
สงคราม ในปัจจุบันนี้เรามีอาวุธที่มีอำนาจมาก เขายังจากไหนก็ได้ เขาจะใช้เครื่องบินโจมตี
ขนาดไหนก็ได้ แต่ถ้างานภาคสนามไม่สามารถเข้าไปยึดพื้นที่ได้นะ สงครามนั้นตัดสินไม่ได้
หรอก สงครามนั้นจะตัดสินกันด้วยภาคสนาม ภาคสนามคือการประพฤติปฏิบัติ

เราปฏิบัติบูชาในงานภาคสนามของการชิงหัวใจ ทำความสะอาดของใจให้หัวใจดวงนี้ เข้าถึงพุทธะ พุทธศาสนา พุทธะคือผู้รู้ของเรา ผู้รู้คือหัวใจของเรา ศาสนาคือคำสั่งสอนขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามีศาสนาในหัวใจของเรา หัวใจจะมีความรุ่มเย็นเป็นสุขนะ จะไม่ ทุกข์ร้อนไปกับโลกเขามากนัก

โลกนี้มีแต่ความร่ำร้อน โลกนี้มีแต่ไฟเผาไหม้ เพราะอะไร เพราะคนเกิดมาแล้วนี้ มันมีสิ่งบีบคั้นมาตลอด เราอยู่เฉย ๆ เราก็ต้องตายนะ อายุขัยของเรา หมดอายุขัยเราก็ต้องตายไป สิ่งที่ว่าร่างกายนี้มันก็บีบคั้น ถ้าเราไม่สนองมัน เราไม่สนองความต้องการของมัน มันก็จะให้ความทุกข์กับเรานะ ง่วงนอนก็ต้องนอน หิวอาหารก็ต้องกิน เห็นไหม สิ่งที่ยินอยู่การใช้สอยต่าง ๆ นี้ มันเป็นเรื่องความบีบคั้นอยู่ตลอดเวลา สิ่งนี้ของเขามีอยู่โดยดั้งเดิมอยู่แล้ว

แต่ถ้าเราเอาสิ่งนี้ เกิดมาเป็นมนุษย์...ถ้าในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ ท่านตรัสรู้ธรรมแล้ว ท่านบอกเลย มนุษย์สมบัติสำคัญมากเป็นอริยทรัพย์ แล้วทรัพย์ในมนุษย์นี้คือ ศรัทธาความเชื่อนี้เป็นทรัพย์ที่ว่าประเสริฐที่สุด ถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อในพระพุทธานุภาพ ไม่มีความเชื่อในสิ่งที่พ้นออกไปจากกิเลส จะไม่มีการสนใจในการประพฤติปฏิบัติ โลกก็เป็น อย่างนั้น ผู้อื่นจะประพฤติปฏิบัติ ผู้อื่นเขาจะพยายามค้นคว้าของเขา มันเป็นเรื่องภายนอกจากใจ ดวงที่ว่ามันไม่สนใจใจ

ถ้าใจดวงนั้นที่ไม่สนใจ เห็นไหม งานภาคสนามมันไม่มี จะมีทำบุญกุศลตามกระแส เห็น หมูคณะทำก็ทำไปตามเขา สิ่งที่ทำไปตามเขา ทำพอเป็นพิธีใจ พอเป็นพิธี เห็นไหม สักแต่ว่า ผล ของมันก็เป็นสักแต่ว่า สักแต่ว่าทำเพราะสังคมบีบคั้นใจ สังคม ศีลธรรม จริยธรรม เขากันแบบ นั้นก็ทำตามเขาไป เห็นไหม งานภาคสนามไม่เกิดเพราะไม่เกิดศรัทธา ไม่เกิดความเชื่อเลื่อมใสใน หัวใจนั้น ถ้าหัวใจนั้นไม่มีความเลื่อมใสมันจะทำได้อย่างไรละ...มันไม่ทำ มันทำมันสักแต่ว่าทำ นี่ มันทำสักแต่ว่าทำ แต่ถ้ามีอำนาจจิตมันนะ มันมีว่างได้ มันปล่อยวางได้นี้มันจะมีความแปลก ประหลาดมหัศจรรย์ของใจนั้น มันสามารถสะท้อนใจนั้นนะ

คูสิ ดูอย่างชาวตะวันตกเขา เห็นไหม เขานับถือศาสนาหนึ่ง แต่เวลาเขาพิสูจน์ศาสนาของ เขาแล้วมันไม่มีหลักมีเกณฑ์ ทำไมเขาค้นคว้าเขาแสวงหาอย่างนี้ละ นี่เพราะเขามีโอกาสใจ ในเมื่อ เขามีศรัทธา เขามีความเชื่อของเขา เขาก็สามารถทำผลของเขาได้ นี่เพราะงานภาคสนามมันเกิด ถ้า งานภาคสนามมันเกิดมันจะเป็นความจริงอย่างนั้นนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพฤติปฏิบัติเอากิเลสออกประพฤติปฏิบัติด้วย แต่มีความต้องการแสวงหา มีความต้องการการกระทำ นี่ทำไปอำนาจของกิเลสนะ อำนาจของกิเลส เห็นไหม ลัทธิไหนเขาสั่งสอนอย่างไรก็ไปศึกษากับเขา ศึกษาเพราะว่าต้องการทางออก สิ่งที่เป็นทางออกเพราะไม่รู้ไง เห็นไหม อวิชชาเป็นผู้ชักจูงไป ทำโดยไม่รู้เพราะไม่มีศาสนาถึงไม่รู้

กิเลสค้นหาความทะยานอยากสิ่งนี้หยาบมากนะ สิ่งนี้หยาบ ๆ โลกที่เขาเป็นไป นี่สิ่งนี้เป็นเรื่องหยาบ ๆ เขาอยากร่ำอยากรวย อยากมีชื่อเสียง เขาก็แสวงหาของเขา กิเลสขับไล่ให้เขาวิ่งแสวงหาสิ่งนั้น แต่ถ้ามันเป็นอำนาจวาสนาของสัตว์โลก ถ้าสร้างสมบุญญานุการมา มันเป็นไปเอง ใจมันต้องเป็นหัวหน้าก็ต้องเป็นหัวหน้านะ พระโพธิสัตว์เวลาเกิดเป็นสัตว์ก็เป็นหัวหน้าสัตว์นะ เกิดเป็นกษัตริย์ เกิดเป็นจักรพรรดิ ปกครองบ้านเมืองต่าง ๆ เพราะอะไร เพราะบุญกุศลสิ่งนี้มันเป็นอำนาจของกรรม กรรมสร้างสมมาอย่างนั้น อำนาจของกรรมต้องเป็นไปสภาวะแบบนั้น

แต่ถ้าเป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันไม่มีอำนาจวาสนา มันพยายามขับดันไปอย่างนั้น ใจมันก็มีร้อยพันพันคม ในหัวใจนั้นพลิกแพลงไปตามอำนาจของกิเลส นี่กิเลสชักจูงไป มันก็ให้แต่ความเร่าร้อนของตัว แล้วมีความเหนื่อยยากมากเพราะอะไร เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันขับไล่ให้ทุกข์ในหัวใจ ใจมันไม่มีอำนาจวาสนา แต่มันอยากให้เป็นไปมันก็มีความทุกข์ความร้อน

คนเหมือนเด็ก เด็กน้อยแต่แบกของที่หนัก แล้วเด็กน้อยที่แบกของที่หนักก็พยายามจะหาสิ่งต่าง ๆ เข้ามาจุนเจือมัน สิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาจุนเจือ จุนเจืออะไรล่ะ เพราะคนเรามันใกล้ตาย เพราะมันแบกของหนัก สิ่งทีคิดสิ่งที่ถูกไม่สนใจ ขออย่างเดียวขอให้เข้ามาจุนเจือสิ่งนี้ได้ การกระทำอย่างนั้น เห็นไหม กิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันไม่ใช่อำนาจวาสนา ถ้าอำนาจวาสนามันเป็นไปเอง ๆ สิ่งที่เป็นไปเอง นี่คือกิเลสนะ สิ่งที่เป็นไปเองก็ยังเป็นกิเลส เพราะอำนาจวาสนา สิ่งนี้เกิดดับ สิ่งนี้เป็นไปโดยอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจังใช้แล้วก็หมดไป บุญกุศลใช้แล้วก็หมดไปนะ

เรามีอำนาจวาสนา เวลาเราทำบุญเราประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม จิตสงบโดยธรรมชาติของมัน จิตโดยอำนาจวาสนา มันเป็นไปได้ มันปล่อยวางสิ่งต่าง ๆ เข้ามานี่มันเป็นไปได้ ถ้าเรามีสติ เรามีสัมปชัญญะ เราคิดถึงสิ่งนี้ สิ่งนี้มันไปสะท้อนใจของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติใหม่ล่ะ ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติเราก็ต้องตั้งสติของเรา เพื่อจะสร้างสมสิ่งนี้ขึ้นมาให้เราควบคุมสิ่งนี้ได้ ใจชำนาญในวสินะ ถ้าเราชำนาญในวสีคือเราควบคุมการกระทำ การกระทำคือความอยาก เห็นไหม

กิเลสตัณหาความทะยานอยาก การกระทำ สิ่งที่เราควบคุมการกระทำสิ่งนั้น แล้วผลมันจะเกิดอย่างไรแล้วแต่ผลมันจะเกิดอย่างนั้น ผลมันจะเกิดนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีธรรม แต่แสวงหาค้นคว้าจนหัวใจนั้นเป็นธรรม แต่เราเกิดมามีธรรม มีธรรมนะ เวลาเราบวชมาเป็นพระเป็นสงฆ์นี้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ เพื่ออะไรละ นี่อุปมาขี้ดองสอน ถ้าไม่สอน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ไม่บอกกรรมฐาน ๕ ไม่บอกกรกฎมุต ไม่บอกในพื้นที่ในการประพฤติปฏิบัติ นี่การบวชนั้นไม่สมบูรณ์

เราเป็นคฤหัสถ์ เราอยากออกประพฤติปฏิบัติ เราอยากออกบวช นี่เราก็ประพฤติปฏิบัติของเรามาอยู่แล้ว เราประพฤติปฏิบัติของเรามาเนะ ทำใจของเราขึ้นมา เพราะเราอยากออกบวช ออกบวชเป็นนักรบไปรบเพื่อจะให้ใจนี้เป็นพุทธศาสนา ไม่ให้อวิชชาชักงไปงอ อวิชชามันจะชักงไปงอ เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านวางไว้ให้ตนเองชำระตนเองนะ ให้คนเราแก้ไขตัวเราเองก่อน

แต่เวลาเราศึกษาเล่าเรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะสอนแต่คนอื่น มันไม่สอนตัวเองไง ถ้ามันไม่สอนตัวเอง นี่พื้นที่สนามก็หาไม่เจอ แล้วเวลาสอนคนอื่น นี่การสอนคนอื่น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ธรรมของเราหรอก เพราะอะไร เพราะเราศึกษาไง เราศึกษา เราท่องจำมา เรารู้ใหม่ เหมือนกับนกแก้วนกขุนทอง เขาเรียกของเขาได้เนะ เรียกพ่อเรียกแม่ เรียกแล้วได้กล้วยไข่ เขาให้อาหารมัน มันเรียก แต่มันรู้ความหมายว่าเรียกพ่อเรียกแม่ มันคืออะไรไหม เพราะมันเป็นสัตว์ แต่ขณะที่เขาฝึกให้มันพูดได้ มันก็เป็นอย่างนั้น นี่ก็เหมือนกัน นกแก้วนกขุนทองนะ

เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มันเป็นสัญญาทั้งหมด สิ่งที่มา มันก็สงสัย มันสงสัยโดยแน่นอน เพราะในหัวใจเรามีอวิชชา อวิชชาคือตัวมันเองก็ไม่ได้ตัวมันเอง มันไม่รู้ตัวมันเองนะ สักแต่ว่ารู้เนะ

อวิชชาคือความรู้ คือพลังงานอันหนึ่ง กิเลสตัณหาความทะยานอยากคือความต้องการ การขับไล่ออกมาเป็นพลังขับเคลื่อนแล้ว กิเลสตัณหาความทะยานอยากทำให้หัวใจนี้เราร้อนมาก พอหัวใจเราร้อน เห็นไหม ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วอยากจะสอนคนอื่นไหม อยากจะสอนคนอื่นก็สอนเขาไปด้วยธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...ตัวเอง

ก็สงสัย สงสัยในความรู้ความเห็น สงสัยในเนื้อหาสาระที่ธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หมายความว่าอะไร

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เข้ามาที่ใจของผู้ที่ศึกษานั้นนะ ให้เอาตัวของ ตัวให้ได้ก่อน ถ้าเอาตัวของตัวให้ได้ก่อน เห็นไหม มันจะเข้าใจตามหลักความจริงเลย พระพุทธเจ้าพูดอะไร พระพุทธเจ้าต้องการสิ่งใด พระพุทธเจ้าชี้ลงไปไหน ถ้าพระพุทธเจ้าชี้ลง ไปที่ไหน ชี้เข้าไปตรงกลางของหัวใจ ชี้เข้าไปวิธีการประพฤติปฏิบัติ นี่มันจะชัดตรงกับตัวเองไง ถ้าเราไม่ชัดตรงกับตัวเองนะ

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ศีลในการประพฤติปฏิบัติ ศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีลนี้เป็นเรื่อง สมมุติ เรื่องของภายนอก ถ้าเรามีศีลบริสุทธิ์ขึ้นมา มันจะมีความองอาจ มีความกล้าหาญ มีความ ไม่ตื่นเต้นกับภาวะสิ่งใด เพราะเราไม่มีความเศร้าหมองในหัวใจ นี่ก็ศีลใจ แล้วถ้าเกิดความคิด อันนี้ในหัวใจ มันเป็นอริศีล อริศีลคือความคิดจากภายใน นี่มโนกรรมมันเกิดตรงนั้นนะ ถ้าใจมัน มีกิเลสต้นหาความทะยานอยาก สิ่งนี้มันออกไป แล้วมันคาบหมายไปสิ่งต่าง ๆ ที่ผิด ผิดไป ทั้งหมดเลย ไม่สอนตัวเอง ถ้าสอนตัวเองเราต้องประพฤติปฏิบัติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะตรัสรู้ธรรม พระปัญจวัคคีย์อยู่ด้วยกัน ๖ ปี อุปัฏฐากกัน...สอนไหม? ไม่ได้สอนเลย เพราะตัวเองไม่มีอะไรเอาไปสอนไง ในเมื่อตัวเองไม่มี ธรรมในหัวใจ ตัวเองก็สงสัยอยู่จะเอาอะไรไปสอนเขา เห็นไหม ถ้าไม่ได้สอนปัญจวัคคีย์ก็ อุปัฏฐากกันไป ทำแต่ความสงบของใจ เพราะความสงบของใจนี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว การทำสมาธิ การทำสมาบัติ แต่ไหนแต่ไรมา มีมาโดยดั้งเดิม แต่ธรรมคือปัญญาญาณขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าจะเกิดขึ้นมาเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมหรือพระปัจเจก พุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมนะ

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไป เห็นไหม ผู้ที่ตรัสรู้ธรรม ผู้ที่ได้ธรรมในหัวใจจะเข้าใจตามหลัก ความจริงใจ ตามหลักความจริงก็เป็นวิชา สิ่งที่เป็นวิชานะ สิ่งนี้เป็นวิชา แต่ถ้ามันเข้าไปถึง หัวใจ มันไปดับอวิชชา สิ่งที่เป็นอวิชชาดับหมด สิ่งนั้นเป็นธรรมล้วน ๆ ธรรมล้วน ๆ สื่อ ความหมายออกมากับโลกไม่ได้เพราะโลกนี้เป็นสมมุติ สิ่งที่สมมุติออกมาเนี่ย ธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าที่ออกมาเป็นบัญญัติก็คือเป็นสมมุติทั้งหมดใจ

สิ่งที่เป็นสมมุติถึงชี้เข้าไปที่ใจนั้น สิ่งทีเข้าไปชี้ที่ใจนั้น ชี้เข้าไปเพื่อทำลายมัน สิ่งที่จะทำลายต้องมีความเชื่อ มีความศรัทธา ถ้าไม่มีความเชื่อไม่มีความศรัทธา เห็นไหม ความละเอียดอ่อนของใจ ใจนี้เป็นสิ่งที่ลึกลับมหัศจรรย์มาก ถ้ามีกิเลสแล้วนะมันจะจับดันโดยธรรมชาติของมัน

ดูสิ่งที่เป็นพลังงานสิ พลังงานมันจะขยายกระจายตัวของมัน พลังงานตัวนั้นมันจะกระจายออกไป แล้วมันหมดพลังงานไป เห็นไหม แต่หัวใจนี้มันสำคัญมาก มันเป็นสิ่งที่มีชีวิตใจ มันกระจายพลังงานของมันออกไป แล้วมันไม่เคยหมดใจ ชาติรู้นี้เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ เพราะชาติรู้นี้เป็นสิ่งที่ว่าพาเกิดพาดาย

เวลาพระสารีบุตรเทศน์เรื่องธาตุ ๖ เห็นไหม ชาติรู้คือพลังงานเฉย ๆ พลังงานนี้เป็นไออุ่น ไออุ่นนี้ตั้งอยู่บนกาลเวลา บนอายุใจ นี่ชีวิตดำรงอยู่อย่างนี้นะ ชีวิตนี้คือพลังงานในหัวใจเท่านั้น พลังงานนี้คือพลังงานของพระอรหันต์ที่สิ้นจากกิเลสละ แต่พลังงานของเรา เราไม่เห็นพลังงานตัวนี้ใจ เพราะพลังงานตัวนี้มันเป็นอวิชชา สิ่งทีอวิชชานะ แล้วสิ่งที่มันฝังใจ “จิตเดิมแท้นี้ผ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส” นี่คืตัวอวิชชานะ

แต่เวลาอวิชชา ตัวชาติรู้มันต้องเคลื่อนออกมาเป็นขั้น ๕ ใจ สิ่งทีเป็นขั้น ๕ นี่ค้นหาความทะยานอยากเกิดตรงนี้ สัญญาเทียบสิ เราดีกว่าเขา เราจะดีตนเสมอเขา เราสูงกว่าเขา เราไม่มีความมั่นใจของเรา เราคิดว่าเราต่ำกว่าเขา นี่สิ่งนี้เป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

สิ่งที่เป็นกิเลสค้นหาความทะยานอยากนี้มันส่งขับเคลื่อนออกมาแล้วสิ่งนี้ไปศึกษาใหม่ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้วยึดสิ่งที่ว่านี้เป็นสมบัติของตัวเอง แล้วก็ตีความหมาย มันก็ทำให้สิ่งนี้คลาดเคลื่อน คลาดเคลื่อนจากหลักความจริงเพราะเราไม่รู้อความจริงว่าสิ่งนี้มันย้อนกลับต่างหาก

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ทวนกระแส” แต่เราก็ให้มันเป็นพลังงานของโลกคือขับเคลื่อนออกไปจากสัญญาความจำของเรา นี่จะสอนคนอื่น ถ้าจะสอนคนอื่น เห็นไหม สอนคนอื่นแล้วถ้าทำให้คนอื่นมีความพอใจ ถ้าทำให้คนอื่นมีศรัทธาความเชื่อ นี่ลากสักการะมันเกิดใจ สิ่งทีเป็นลากเป็นสักการะ การแสดงธรรมการเผยแผ่ธรรมเพื่อลากเพื่อสักการะโมฆะบุรุษนะ นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุรุษทีโง่เขลาตายเพราะเหยื่อ เหยื่อคือลากสักการะ สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของโลกเขา

คูติ ดูเขาทำมาหากิน เขาแสวงหาสมบัติของเขาได้มหาศาลเลย แล้วเขามีความสุขไหมล่ะ ทำไมเขาเร่าร้อนล่ะ ยิ่งเขาหาสมบัติได้มากขนาดไหน เขาต้องรักษาสมบัติของเขา เขายังเป็นภาระ เป็นความรุงรังของเขา จนออกไปเป็นโลกทั้งหมคนะ เราไม่มีเวลา เราจะต้องทำงานของเรา เราต้องแสวงหาของเรา เราต้องรักษาของเรา เราทั้งนั้นเลย เราไปแบกโลก เห็นไหม นี่โลก เขาเป็นอย่างนั้น เราสละมาแล้วไง

ภิกษุผู้ที่เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม มีแต่บริวาร ๘ เท่านั้นนะ เวลาออกธุดงค์เหมือนนก เข้าขึ้นมาเก็บกลด เก็บบาตร ออกบิณฑบาต ฉ้นเสร็จแล้วเดินไป เดินไปนะ ใช้ชีวิตแบบนกเลย นี้อยู่กับโลกเขา เห็นไหม เหมือนกับต้นไม้มีผลไม้ บินไปเกาะต้นไม้ นั่น กินผลไม้นั้นแล้วก็บินจากตรงนั้นไป บินจากตรงนั้นนะ นกอาศัยในโลกเขา

นี่ก็เหมือนกัน นักบวชอาศัยโลกเขาอยู่ เข้าออกบิณฑบาต ถ้าเราเป็นเนื้อนาบุญของโลกนะ เขาได้ใส่บาตร เขาได้ทำบุญกุศลของเขา จะเป็นบุญกุศลของเขาอีกด้วย เราได้ฉันอาหารดำรงชีวิตของเรา เขาได้สละทานทำบุญกุศลของเขา เขาได้บุญกุศลของเขา เห็นไหม นี่มันเป็นการส่งเสริม เป็นการเจริญงอกงามในศาสนาด้วย ในชีวิตของนก เพศนักบวชนี้ด้วย เพราะเราออกประพฤติปฏิบัติ เราฉันอาหารนั้นเสร็จ เราก็ออกธุดงค์เปลี่ยนสถานที่ไม่ให้ชินชา ความชินชาทำให้นอนจม สิ่งทีนอนจมแล้วทำให้การประพฤติปฏิบัติไม่ก้าวหน้า สิ่งทีประพฤติปฏิบัติไม่ก้าวหน้า มันไม่ทวนกลับกระแสน้ำเข้ามา นี่มันมีต้นหาความทะยานอยาก

แต่ในเมื่อ ถ้าเราเป็นโมฆะบุรุษล่ะ เอาสิ่งนี้เป็นสินค้านะ ออกธุดงค์ว่าจะชำระกิเลส แต่ก็ไปแสวงหาลาภไป แสวงหาลาภไปแสวงหาสิ่งต่าง ๆ แสวงหาความนับหน้าถือตาไป ให้เขานับหน้าให้เขาถือตา ถ้าเขานับหน้าถือตานี้ มันก็เกิดมาสิ่งที่เป็นเรื่องลาภสักการะมันก็เกิดมา

แต่ผู้ที่มีใจเป็นธรรมนะ สิ่งนี้เกิดขนาดไหนมันจะเป็นประโยชน์กับโลกไหม สิ่งนี้เกิดจากโลก เห็นไหม ต้นไม้อาศัยโลกนี้ อาศัยดินเป็นที่ปลูกต้นไม้ให้เจริญงอกงามขึ้นมา รากของมันอาศัยดิน นั่นเป็นอาหารนะ อาศัยดิน อาศัยสารอาหารในธาตุดินนั่นเป็นอาหารของมัน ต้นไม้เจริญเติบโตงอกงามขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ใจผู้ที่มีธรรม สิ่งนี้เป็นสมบัติของโลก ถ้าสมบัติของโลก เรามีสมบัติของโลก เราก็ใช้เพื่อประโยชน์สมบัติของโลกนะ แต่ถ้าเป็นโมฆะบุรุษมันจะเป็นสมบัติของมันนะ

สมบัติของมันแล้วแสวงหาสิ่งนี้แล้วยึดมันถือมันสิ่งนี้ออกมาให้เป็นประโยชน์ของตัวเอง เห็นไหม สิ่งนี้มันทำให้ตัวเองทำบาปอกุศลนะ

ถ้าเป็นสิ่งที่ลือโกง เป็นสิ่งที่ว่าเราทำเพื่อหวังลาภสักการะ เห็นไหม เราต้องมีเลศนัยของเรา สิ่งที่เป็นเลศนัยนี้ทำให้ใจของเราเป็นบาปอกุศล ตายไปเกิดเป็นเปรต สิ่งที่เป็นเปรต เป็นผี เป็นนรกอเวจี แล้วเราว่าเราเป็นนกกหรือ เป็นนกกเห็นไหม มันไม่คิดในโลกนี้แล้วไง ไปตามคันไผ่นั้น กินผลไผ่นั้นแล้วก็บินไป บินไปโดยเป็นอิสระเสรีภาพนะ

ชีวิตของเราก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติโดยความเป็นจริงตามธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาวางธรรมไว้แล้ว เราเพียงแค่เราเชื่อสัตย์ เราเป็นสุภาพบุรุษแล้วเราทำตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่นี้ เราก็จะเข้าถึงธรรมนะ

ทำไมกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันไปละ ไปละให้อาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้เป็นเครื่องดำรงชีวิตละ เครื่องดำรงชีวิตเพื่อแสวงหาลาภ แสวงหาสักการะ แสวงหาชื่อเสียงสถานะต่าง ๆ เพื่อให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือกับใจดวงนั้นใจใจดวงนั้นกิเลสมันจะข่มจีใจดวงนั้นให้มีอำนาจ แล้วมันก็ยึดติดนะ ทิฏฐิมานะว่าฉันมีชื่อเสียง ฉันมีลาภสักการะ ฉันมีศักยภาพมาก ฉันจะเผยแพร่ศาสนา ศาสนาเพื่ออะไร? ก็เพื่อกิเลสตัดหาความทะยานอยากของใจดวงนั้นใจ

ถ้าใจดวงนั้นมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แสวงหาเพื่อมันทั้งหมดเลย ถ้าสิ่งที่ว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นธรรมโอสธ สามารถชำระกิเลสของใจ ทุกสัตว์โลกทุกดวงใจได้ นี่ถ้าเชื่อสัตย์ ถ้าทำตามความเป็นจริง เห็นไหม นี่บารมีธรรม ถ้ามีบารมีธรรม สิ่งที่มีมันเป็นความผิดพลาดในหัวใจมันสะท้อนใจมากนะ เพราะสะท้อนใจมันก็ผิดพลาด มันเป็นมโนกรรม สิ่งที่เป็นมโนกรรมมันเป็นบาปอกุศล แล้วมันจะประพฤติปฏิบัติไปไหนละ ข้างในมันก็เศร้าหมองใจ นี่กิเลสอวิชชามันจูงนะ จูงให้หัวใจดวงนี้ทำแต่บาปสร้างแต่กรรม ให้หัวใจดวงนี้ไม่มีโอกาสวาสนาจะเข้าถึงธรรมใจ ทั้ง ๆ ที่เกิดมาพบพระพุทธศาสนา

ดำรงชีวิตในสมณเพศ ดำรงชีวิตเป็นผู้เผยแพร่ธรรม เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่นะ ถ้าเผยแผ่ธรรมเป็นธรรมสิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์กับโลก เหมือนนกที่บินไปโดยที่มันไม่คิดสิ่งใดเลย สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับโลกก็เป็นประโยชน์กับโลก แต่ถ้าเป็นหัวใจที่ว่ามันเป็นสิ่งที่มีกิเลสตัดหาความทะยานอยากจะแสวงหาอำนาจบาตรใหญ่ๆ คุณติ ดูเวลาที่เขาเกิด

สงครามโลก เห็นไหม เขาจะครองโลกกัน คนคนเดียวจะปกครองโลกนะ เกิดสงครามเกิดการรบราฆ่าฟันกันนะ

นี่ก็เหมือนกันคน ๆ เดียวมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากนะ อยากจะปกครอง อยากจะมีอำนาจวาสนา อยากให้คนนับหน้าถือตาใจ เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสินค้าการส่งออกใจ สิ่ง que แสดงออกว่านี่ธรรมเป็นอย่างนั้น ทั้ง ๆ ที่ตัวหัวใจนั้นสกปรกโสมมมหาศาล เพราะมันแสดงธรรมเพื่อหวังลาภ ใจ หวังลาภ หวังชื่อเสียง หวังให้คนนับหน้าถือตาเห็นไหม นี่ไม่เป็นสุภาพบุรุษ

ถ้าเป็นสุภาพบุรุษ เห็นไหม สภาวธรรมนี้เราต้องกลับมาแก้กิเลสของเราก่อน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมไว้เพื่อรู้สัตว์คนสัตว์ เราเป็นสัตว์โลกตัวหนึ่งนะ แม้แต่เป็นพระก็เป็นสัตว์ มันข้องใจ เพราะหัวใจเราข้องอยู่แล้ว หัวใจเราเป็นสัตว์ มันคิด มันข้องไปหมดเลย ถ้ามันคิดมันข้องเราจะเอาอะไรไปสอนเขา นี่เราก็เอาความคิด ความข้อง ความลังเล สงสัย ความไม่เข้าใจของเราออกสั่งสอนโลกนะ ถ้าออกสั่งสอนโลกเราก็หลง เขาก็หลง ชี้กันให้หลง

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่า “โคนำฝูง” โคนำฝูงต้องทำใจของตัวเองให้ได้ก่อน ต้องสั่งสอนตัวเองให้ได้ก่อน ถ้าสั่งสอนตัวเองให้ได้ก่อน เห็นไหม “ใจดวงหนึ่งมอบให้อีกใจดวงหนึ่ง” ใจดวงนี้ถ้าเข้าใจตามหลักความเป็นจริงของใจดวงนี้ อาการเกิดของกิเลส เห็นไหม เห็นขั้น ๕ เวลาพิจารณาจิตจะเห็นขั้น ๕ เห็นไหม ถ้าจิตสงบจะเห็นกาย ความเห็นเป็นไปของมัน มันจะเห็นตามสัจจะความจริง นี่มันจะซึ่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก

ถ้าซึ่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเป็นผู้นำหมู่ มันจะชี้นำได้ใจ นี่เป็นเทคนิค เป็นวิชาการในการประพฤติปฏิบัตินะ ที่ว่าธรรมะต้องเป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์แน่นอน วิทยาศาสตร์ทางจิตนะ จิตนี้มันเป็น...สภาพพวกนี้ มันเป็นเรื่องที่ค้างคั้งเดิมอยู่แล้ว แล้วกิเลสตัณหาความทะยานอยากที่มันอยู่ในพลังงานตัวนี้ แล้วมันขับเคลื่อนออกไปในขั้น ๕ ไปยึดในร่างกายอย่างไร นี่มันจะเห็นตามสัจจะความจริง แล้วมันจะปลดอย่างไร เปลื้องอย่างไร วางอย่างไร ชำระอย่างไรออกมา เห็นไหม นั่นเป็นวิชา สิ่งที่เป็นวิชา มันจะรู้ทันตามความจริง นี่มันถึงจะตอบคำถามของลูกศิษย์ลูกหาใจ

เป็นฝูงโคแล้วถ้าลูกน้องถาม โคว่าน้ำขำผิงอย่างไร ขำผิงไปแล้วจะมีอาหารไหม จะมีหญ้าให้เรากินไหม เราจะขำผิงไป สัตว์ร้ายในแม่น้ำมันจะทำลายเราไหม ถ้าจะทำลายเรา เราจะหาวิธีป้องกันอย่างไร เห็นไหม ในการประพาศปฏิบัติก็เหมือนกัน จิตสงบแล้วมันจะรู้สิ่งใด มารจะควบคุมอย่างไร มารมันจะหลอกให้จิตดวงนี้อย่างไร หลอกให้เราหลงไปอย่างไร ถ้าเราหลงนะ เราจะไม่เข้าใจสักจะความเป็นจริงเลย มันจะเตลิดเปิดเปิงไปตามความเห็นของจิตดวงนั้น ตามอวิชชาของจิตดวงนี้เดินไปนะ นี่ทั้ง ๆ ที่ว่าใจเรามีอวิชชา มีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ใจเรามีอยู่แล้ว เพราะเราเกิด

เจ้าชายสิทธัตถะเวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะก็มีกิเลสค้นหาเหมือนกัน แต่กิเลสค้นหา...การพยายามฝึกฝนของเจ้าชายสิทธัตถะซื่อสัตย์กับตัว ขนาดที่ว่าเจ้าลัทธิต่าง ๆ ยกให้ว่าเสมอดนนะ มีความเห็นเสมอดน แต่เจ้าชายสิทธัตถะไม่เชื่อสิ่งนั้นเลย ไม่เชื่อเพราะความเศร้าหมอง ความผ่องใส จิตจะสงบขนาดไหน สว่างขนาดไหนมันมีความเศร้าหมอง มันมีความล่งเลงสงสัย น่าจะหรือเป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอย่างนี้...สิ่งนี้เป็นความล่งเลงสงสัยทั้งหมด

ถ้ามันเป็นสักจะความจริงนะ มันไม่มีความล่งเลงสงสัย มันไม่มีตัวตน มันไม่มีอวิชชา ถ้ามีตัวอวิชชา ตัวอวิชชาที่นั่นแหละคือตัวความล่งเลงสงสัย นี่อวิชชาพาอวิชชาลงไปให้เตลิดเปิดเปิงไปตามอำนาจของอวิชชาที่นั่น สร้างภาพจินตนาการต่าง ๆ ของใจขึ้นมาว่าเป็นสภาวะแบบนั้น เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้ว ในเมื่อมีอยู่แล้ว นี่มีธรรมนี้เพื่อจะให้เราทวนกระแส เพื่อจะให้เราประพาศปฏิบัติตามสักจะความจริง ถ้าเราเป็นสุภาพบุรุษ เราจะทำตามสักจะความจริงขึ้นมา แล้วสักจะความจริงของเราเป็นปัจจัยตั้งกับในใจของเราขึ้นมา

สิ่งที่เกิดจากใจของเราขึ้นมาเทียบไปในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงว่าเหมือนกันใจ ผู้ที่ประพาศปฏิบัติธรรมจนเข้าใจสักจะความจริงแล้วมาเปิดพระไตรปิฎกนะ มันจะชี้ในพระไตรปิฎกนี้มากเลยว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้บอกผิดทาง ถูกทางทั้งหมดเลย

แต่ในขณะที่เราเริ่มต้นศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความล่งเลงสงสัย ด้วยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันจะงไปหมดเลย มันจะคิดว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดวุ่น ทำไมเราไม่เข้าใจ ทำไมเราไม่เข้าใจสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าลือมาในพระไตรปิฎกนี้เลย ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา เราจะไม่เข้าใจศาสดาของเราเลย เราจะไม่เข้าใจเรื่องของพระพุทธศาสนา พุทธะคือใจของเรา จะไม่เข้าใจเรื่องศาสนา

พุทธะก็ให้มารมันควบคุม ศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็อยู่ห่างไกล ห่างไกลกับใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะไม่เข้าใจตามความเป็นจริง ใจดวงนั้นอยู่ใต้อำนาจของมาร มารมีอำนาจกับใจดวงนั้น จะจับใส่ให้ใจดวงนั้นลุ่มลูกคลุกกลาน ปลุกปั่นไปในอำนาจของ อวิชชาพาขงดำเนินไป จนตกจนออกไปไกลจากหลักของศาสนานะ จนถ้าไปสะกิดใจ ความเห็นต่าง ๆ ถ้าสะกิดใจ

ถ้าไม่สะกิดใจนะ เวลาเตลิดเปิดเปิงไปจนถึงกับเสียจริตได้นะ จนถึงกับ...ว่าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติทำไม่ถ้าไม่มีครูอาจารย์คอยชี้แนะจะทำให้เสียได้ เสียได้เพราะความยึดมั่นถือมั่นของใจดวงนั้น เสียได้เพราะมารอยู่ในหัวใจดวงนั้น นี่มารในใจดวงนั้นนะ ถ้ามารในหัวใจดวงนั้นสร้างสมสิ่งบาปอกุศลมา นี่จิตได้สำนึกของคนไม่เหมือนกัน จิตได้สำนึกของคนถ้ามันเหมือนกันนะ มันจะมีเป็นสุภาพบุรุษ มันจะมีหลักสัจจะความจริง มันจะวางตามสัจจะความจริง มันจะไม่เข้าข้างตัวเอง

ถ้ามันเข้าข้างตัวเอง เห็นไหม ถ้าจิตของเรามีพื้นฐานในความจริงว่า มันเป็นสิ่งที่เป็นปมในหัวใจ เวลาปฏิบัติไปความเป็นปมในหัวใจอันนี้มันจะสร้างภาพสิ่งนั้นขึ้นมา สร้างภาพตอกย้ำ ๆ เห็นไหม นี่จิตเภท จิตเภทการคิดตอกย้ำ ๆ แล้วเวลาภาวนาไปมันเสียเพราะเหตุนี้ไง ถ้ามันเสียเพราะเหตุนี้ นี่เวลาออกเตลิดเปิดเปิงไปจนถึงกับเสียจริตได้ ถ้าเสียจริตเราต้องพยายามวางใจของเราให้เป็นกลางแล้วพยายามประพฤติปฏิบัติเข้ามา

ถ้าสิ่งที่ปฏิบัติเข้ามา “ปัจจัยตั้ง” สิ่งที่เป็นปัจจัยตั้ง นี่อวิชชาเริ่มเบาสงบตัวลง ถ้าเราใช้กำหนดพุทโธ ๆ “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าเราไม่มีสมาธิ จิตใจเราเร้าร้อนอย่างนี้ คนเราเหนื่อยอ่อนมาก ร่างกายจะดำรงชีวิตไว้ก็แทบจะไม่ไหวแล้ว แล้วเราจะต้องไปชำระกิเลส ไปทำงานอีกมันจะเอากำลังที่ไหนไปทำละ

ถึงว่า ปัญญาของโลกเขามันเป็นโลกียปัญญา โลกียะเป็นความเป็นไปของโลก เห็นไหม เราถึงต้องทำความสงบของใจ โลกียปัญญานี้กิเลสค้นหาความทะยานอยาก เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากอาศัยขั้น ๕ อาศัยอารมณ์ ๕ อารมณ์ความรู้สึกเรานี้แหละจรมมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพราหมณ์นะ พราหมณ์ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าสอนอย่างไร สอนลูกศิษย์ลูกหาไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เวลาอาหารที่เขาเอามาให้เรา นี่ พราหมณ์มาต่อว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกับว่าเอาอาหารมาให้เรา ถ้าเอาอาหารมาให้เรา ถ้าเราไม่กินอาหารนั้น อาหารนั้นจะเป็นของใครล่ะ อาหารนั้นก็ต้องเป็นเจ้าของของเขา เขาก็ต้องเอาอาหารของเขากลับไป นี่คำวินิจฉัยนินทาของโลก ถ้าหัวใจมันไม่รับรู้ สิ่งนั้นก็เป็นเรื่องของโลก

แต่เวลากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันเกิด เขกมันจรมานี้ มันเป็นความเป็นไปของใจเรา ถ้าเป็นความเป็นไปของใจเรา เราไม่ได้ว่าเรา เราไม่ได้ติณนินทาเรา เราถือว่าสภาพขึ้นมาว่าเราว่าเรา เขาติณนินทาเรา สภาวะโลกนี้เป็นแบบนี้ ไม่พอใจโลกไปสักอย่างเลย โลกนี้เป็นไปตามฤดูกาล เป็นไปตามธรรมชาติของเขา เราก็ไม่พอใจสิ่งต่าง ๆ ทุกอย่าง เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากมันยิดว่ามันมีอำนาจาสนา มันต้องการตามอำนาจาสนาของมัน ต้องการให้ได้สมความปรารถนา ต้องการให้ได้สมหัวใจของมัน ใจ ถ้ามันต้องการให้ได้สมหัวใจของมัน แล้วมันจะเป็นไปได้อย่างนั้นไหม

ตัวเองเอาอารมณ์ความรู้สึกปิดกั้นตัวเอง เพราะตัวเองมีค้นหาความทะยานอยาก ต้องการสิ่งต่าง ๆ ของโลก ให้สมกับความคิดของตัวเอง แล้วสมความคิดของตัวเอง มันเป็นไปไม่ได้ โลกนี้เป็นอินไตย สิ่งที่เป็นอินไตยมันต้องเคลื่อนสภาวะแบบนี้ไปโดยธรรมชาติของเขา เห็นไหม ธรรมชาติของเขามันจะเคลื่อนที่ไปไม่มีสิ่งใดคงที่นะ

โลกของเรา อายุของโลกก็สิบล้านปี มันจะเคลื่อนที่ของมันไป สภาวะแบบนี้จะเคลื่อนที่ของมันไปตลอด นี่เป็นอินไตย สิ่งที่เป็นอินไตยมันเหนือการควบคุมอยู่แล้ว แล้วหัวใจต้องการแสวงหา ต้องการความเป็นไป ต้องการความพอใจของตัวเอง มันต้องการสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ พอสิ่งที่เป็นไปไม่ได้แล้วถือว่าสภาพออกมาจากภายนอกใจ ให้โลกเป็นอย่างนั้น มันก็ขัดกันไป สิ่งที่ขัดไปนี่เขาไม่ได้ว่าเรา ไม่มีใครว่าเราเลย แต่เพราะพญามารในหัวใจ มันเป็นจิตเป็นนิสัยของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมีน้ำใจ มันจะแสดงออกในการมีน้ำใจ เราจะเปิดโอกาสให้คนอื่นทั้งหมด เราจะไม่ขวางคนอื่น ถ้าเราขวางคนอื่น เราเบียดเบียนคนอื่น นี่โลกนอกใจ

สิ่งที่เป็นไปนอกนี้เราไปเบียดเบียน เราต้องการให้สมกับความคิดของเรา ให้สมกับความพอใจของเรา กิเลสค้นหาความทะยานอยาก ถ้ากิเลสค้นหาความทะยานอยาก เขกจรมาอย่างนี้

เราถึงต้องทำกำหนดพุทโธ ๆ เพื่อสมาธิ เพื่อให้แขกนี้สงบตัวลง ถ้าแขกสงบตัวลง ชั้น ๕ สงบตัวลง เราจะเข้าถึงสมาธิ

ถ้าเราเข้าถึงสมาธิ จิตนี้มีสมาธิ “ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าไม่มีสมาธิ ไม่มีจิตนี้ตั้งมั่น ความคิดจินตนาการต่าง ๆ ความคิดความเห็นของเราทั้งหมดเป็นโลกียปัญญา โลกียปัญญาใช้สมบุทสมบันขนาดไหน คิดจินตนาการขนาดไหน มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันปล่อยวางได้ เวลาที่ว่าพระเราไปออกศึกษาเล่าเรียน เวลาอ่านธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือคัมภีร์ธรรม ทำวิจัยต่าง ๆ มันจะซึ่งใจมาก พอซึ่งใจมันจะปล่อยได้เป็นครั้งเป็นคราว นี่ปัญญาอบรมสมาธิ วางขนาดไหน ปล่อยวางขนาดไหนแล้วซึ่งใจ เข้าใจว่าธรรมใด นี่อวิชชาจุ่งไป จุ่งพาไป อวิชชาจุ่งไป

เพราะจิตสงบเข้ามา มันคือตัวอวิชชา เวลาสุข ทุกข์ อุเบกขา อุเบกขามันเป็นกิเลสหรือเพราะมันปล่อยวางใจ เป็นอุเบกขาวางขนาดไหนก็แล้วแต่เป็นอุเบกขา ตัวอุเบกขานั้นแหละคือตัวอวิชชา สิ่งที่เป็นอวิชชา เห็นใหม่ อวิชชามันก็จุ่งไป จุ่งความเห็นนั้นไป ใจในอวิชชา อวิชชามันไม่รู้ตัวมันเองอยู่แล้ว เพราะมันเป็นอวิชชา พอมันมีความเห็น มีความปล่อยวางเข้ามา ว่าสภาวะนี้เป็นธรรม นี่หลง เวลาหลงก็ติดอยู่นั่น ใจ ติดก็ได้ เวลาประพฤติปฏิบัตินะ ติดตรงนั้น ถ้ามันไม่เป็นสมาธิ

ถ้ามันเป็นสมาธิ มันมีสติอยู่ คนมีสติจะหลงไปไหน เรามีสติเรามีความพร้อมตลอด จะเอาเราไปปล่อยที่ไหน เราก็กลับของเราได้ นี่ถนนหนทางเราก็เดินไปได้ เราจะรู้ว่าเลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา มันก็มีป้ายบอกทาง เห็นใหม่ จะไปทางไหนแผนที่ดำเนินก็มี ถ้าคนมีสติ มันจะหลงไปไหนละ

นี่ถ้าคนไม่มีสติ เห็นใหม่ อุเบกขา ถ้าใช้ความคิด เวลาแขกที่จรมามันสงบตัวลง มันจะเป็นอย่างนี้ นี่โลกียะ เป็นปัญญาโลกีย ทำขนาดไหนมันก็จะปล่อยวางเข้ามา ๆ แล้วบอกว่าจิตนี้เป็นนามธรรม จิตนี้จับต้องไม่ได้ จิตนี้เป็นนามธรรม...ก็มันหลง ก็มันติด ติดสภาวะแบบนั้น ไม่เข้าใจตามธรรม เห็นใหม่ นี่ใจ ที่ว่าเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะชำระกิเลส แต่อวิชชาจุ่งไป จุ่งให้ออกนอกกลุ่มออกทางไปนะ ทั้ง ๆ ที่เกิดเป็นชาวพุทธ บวชเป็นพระ บวชเป็นสงฆ์ ประกาศตนว่าเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ออกธุดงค์ ออกค้นคว้าหาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หาอริยสัจ หาบรรคอริยสัจจังเพื่อให้เกิดภาวนามยปัญญา

คิดซึ้งในตัวเอง ถ้าตัวเองคิดซึ้งในตัวเองแล้วจะไปสั่งสอนใคร จะเป็นโคนาฝูงไปไหน จะนำฝูงลงไปให้สัตว์ร้ายในแม่น้ำนั้น ในทะเลหลวงนั้น กลืนกินสัตว์นั้นทั้งหมดไปในวัฏฏะนี้ หรือ ถ้ากลืนกินวัฏฏะมันก็ขึ้นฝั่งไม่ได้สิ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่มหัศจรรย์สิ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์มาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธัมมจักกฯ เห็นไหม เทวดาทั้งหลาย จาตุมา ขึ้นไปนี่ประกาศธรรมขึ้นไปตลอดนี้ธัมมจักกฯ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศแล้ว จักรนี้จะเคลื่อนกลับไม่ได้เลย เห็นไหม เคลื่อนกลับไม่ได้เพราะศาสนา

แม้แต่ศาสนาของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระกกุสันธสัมมาสัมพุทธเจ้า ต่างๆ ที่ล่วงมา เคลื่อนกลับไม่ได้เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม อัครสาวกต่าง ๆ ปฏิบัติธรรม ใจนั้นเป็นธรรม แล้วมันจะขับเคลื่อนไปไหนละ มันเป็นอริยานะ มันเป็นไปได้ที่สิ่งนี้จะเคลื่อนกลับมา คนที่พ้นจากกิเลสไปแล้ว จะกลับมาเป็นกิเลสอีก เป็นไปไม่ได้ เห็นไหมธรรมจักรนี้เคลื่อนแล้ว หมุนแล้ว จะย้อนกลับไม่ได้ ไม่ได้เด็ดขาด ตั้งแต่จิตที่ได้ประพฤติปฏิบัติพ้นออกจากนั้นไป สิ่งนั้นเป็นธรรมใจ นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้ามันเป็นความหลง เป็นความคิดของเราละ เราคิดสภาวะแบบนั้น ธรรมนั้นมีอยู่แล้ว ธรรมนี้มีอยู่โดยดั้งเดิม ธรรมโอสถมิ เราไม่สามารถแก้กิเลสของเราได้ไง นี่บอกว่า อุเบกขาเป็นธรรม...มันเป็นอวิชา สิ่งที่เป็นอวิชา เพราะเราไม่ได้วิปัสสนามัน ถ้าเราวิปัสสนา เห็นไหม จิตสงบเข้ามาต้องมีสัมมาสมาธิด้วย ถ้ามีสัมมาสมาธินี้สติพร้อมขึ้นมาแล้วต้องยกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นี่เวทนานะ หรือในกาย หรือในจิต อันเดียว เพราะเป็นเวทนามันก็พร้อมกับสติปัญญา ๔ ถ้าเป็นจิตมันก็พร้อมกับสติปัญญา ๔ เพราะสติปัญญา ๔ คือความรู้สึก คือกายของเรา คือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

แต่เพราะความหลงว่าต้องพิจารณากายก่อน แล้วรีบไปพิจารณาเวทนา...นี่ให้อวิชาชักงูไป ชักงูให้ล้มลุกคลุกคลานไปไง เวลาวิปัสนามันก็ไม่เป็นฐาน ไม่เป็นเป้าหมาย ไม่เป็นที่มั่น ไม่เป็นภาสนาม ภาสนามต้องทำให้เสร็จนะ ต้องยึดพื้นที่ให้ได้ ต้องควบคุมพื้นที่ได้ ต้องพยายามกำจัดข้าศึกให้ออกจากพื้นที่นั้น ต้องทำให้ข้าศึกยอมจำนนกับเราทั้งหมด นี่มันจะแพ้มัน

จะชนะกันก็ต่อเมื่อเราเห็นข้าศึกยอมจำนนทั้งหมด เราต้องยึดอาวุธยึดอุปกรณ์ที่เขาจะกลับมาทำลายเรา ส่วนนั้นต้องหมดสิ้นไป

ในการวิปัสสนาก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตมันตั้งมั่นยกขึ้นวิปัสสนากายได้ เห็นใหม่ ความเห็นกาย เห็นจิต ในการประพุดติปฏิบัติ ในการวิปัสสนา มันจะต่างกับความคิดว่าเป็นปัญญา อบรมสมาธิมหาศาลเลย ถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันพิจารณาโดยปกติโดยสามัญสำนึก แล้วมันปล่อยวางเข้ามา มันก็ว่าง ว่างอย่างนี้ก็เข้าใจว่าเป็นธรรม นี้อวิชชาพารู้

แต่ถ้าเราวิปัสสนาของเรา พอจิตมันสงบขึ้นมานี้ยกขึ้นวิปัสสนา เห็นกาย เห็นจิต ความเห็นต่างจะมหาศาลเลย มหาศาลเพราะอะไร เพราะเห็นจากตาของใจ ใจเห็นกายมันจะ สะเทือนหัวใจมาก การเห็นจิตมันจะมีความแปลกประหลาดมหัศจรรย์มาก เห็นใหม่ แต่ก่อนแยก จรmani เราไม่รู้จักเขาเลย เขาจรมาเขาก็มีอำนาจมาก เพราะเวลาเราคิดสิ่งใด ความโลภ ความโกรธ ความหลง นี่แยกจรมา มันป้อนอาหารสิ่งใดเข้ามา ให้โลภก็ได้ ให้โกรธก็ได้ ให้หลงก็ได้ เราก็จะ เชื่อมมันแล้วเราก็จะวิ่งตามมันไปนะ ใครว่าเรา ใครนิทาเรา เราอยากได้อะไรต้องแสวงหาสิ่งนั้น มาปรนเปรอมัน ไม่รู้ตัวเลยว่านี่เราปรนเปรอกิเลส ไม่รู้ตัวเลยว่าเราสร้างกิเลสให้มันมี อำนาจบาตรใหญ่ในหัวใจของเรา

แต่อวิชชา กิเลสค้นหาความทะยานอยากมันบอกนี่คือผลประโยชน์ของมัน นี่คือการ แสวงหาของมัน เห็นใหม่ แยกจรมาแล้วก็ทำให้เราเคล็ดเปิดเปิงไปกับสิ่งที่ไร้สาระ มันเป็นเรื่อง ของโลก มันเป็นเรื่องของอินทรีย์ โลกนี้เป็นสภาวะแบบนั้นตลอด กายนี้ก็เป็นโลก เพราะร่างกาย ของเรานี้เกิดขึ้นมาจากโลก

แต่ถ้าจิตมันย้อนเข้ามาเป็นธรรม เห็นใหม่ จะเป็นพุทธะแล้วก็เห็นศาสนา คือธรรมขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันจะยกขึ้นวิปัสสนา มันจะเริ่มเป็นปัญญาย้อนมา ปัญญาอย่างนี้ มันกว้างขวางมากนะ ขณะที่มันเป็นสมาธิ ปัญญา ปัญญานี้เป็นปัญญาญาณ ปัญญาญาณในการ ชำระกิเลส ขึ้นของปัญญามันมีความกว้างขวาง กว้างขวางเพราะจิตนิสัยของคนไม่เหมือนกัน ความเห็นต่างสิ่งต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ให้กว้างออกไปตามจิต ตามนิสัย จะพิจารณา กายก็ได้ พิจารณาเวทนาก็ได้ พิจารณาจิตก็ได้ พิจารณาสิ่งต่าง ๆ ให้ปัญญามันย้อนกลับเข้ามา ความเป็นไปของมัน เวลามันพิจารณาเข้ามามันจับสิ่งนั้นเข้ามาแล้วปัญญามันเกิด

เวลามันปล่อย มันจะมีความมหัศจรรย์มากนะ เวลาปล่อยนี้มันจะตื่นเต้นมาก ผู้ที่วิปัสสนาใหม่ ๆ เวลาปล่อยขึ้นมาก็ไม่รู้ว่าปล่อยนะ แต่รู้ว่างเฉย ๆ ปล่อยแล้วมีความสุขมีความว่างมาก ไม่รู้วิธีการปล่อยไง มันปล่อยอย่างไรก็รู้ไม่ทัน นี่อวิชาพารู้ พารู้เพราะอะไร เพราะมีอวิชา มีตัวตนของมัน สิ่งที่เป็นตัวตน เป็นผู้รู้ เป็นความเข้าใจ นั่นแหละคือตัวอวิชา อวิชาจุ่งไป มันก็รู้ตามสิ่งนั้น สิ่งที่ว่าอวิชาพารู้มันจะเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ไหม?

มันเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันมีอวิชา อวิชาคือผู้ไม่รู้ อวิชาคือไม่รู้ตัวมันเองไง ไม่รู้่ววิธีการเป็นอย่างไร วิธีการดับทุกข์ มรรคญาณเกิดอย่างไร แล้วมันทำลายกิเลสออกไปจากใจอย่างไร มันปล่อยวางสิ่งใด เห็นไหม วิธีการดับทุกข์นี้ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ เห็นไหม ดับทุกข์โดยนิโรธะ

วิธีการดับทุกข์ ถ้ามันเป็นอวิชาพารู้นี้มันปล่อยทุกข์ไม่ได้ มันวางเฉย ๆ มันวางออกมาแล้วมันไม่มีสิ่งบอกเป็นปัจเจกตั้ง ความเป็นจริงใจ ถ้ามันเป็นสิ่งที่เป็นปัจเจกตั้ง ความเป็นจริง ผู้ที่มีธรรมในหัวใจจะไม่กราบไม่ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลยว่าสิ่งนี้เป็นธรรมไหม แม้เพียงแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพยากรณ์พระองค์นั้นต่อเมื่อเป็นประโยชน์

ในครั้งพุทธกาลมีพระอรหันต์องค์หนึ่งรูปร่างเตี้ยมาก เป็นเหมือนเด็กเป็นเหมือนคนแคระ พระไปลูบหัวเล่นด้วยความรักใคร่ ด้วยความเมตตาในหมู่สงฆ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “นั่นพระอรหันต์ ๆ นะ พวกเธอไปทำกรรมกับตัวเองนะ ถ้าไปลูบศีรษะ ไปทำสิ่งนั้น มันจะเป็นบาปเป็นกรรมกับปุณฺณที่ไปทำสิ่งนั้น”

ถ้าเป็นกรรม เห็นไหม กล่าวคู่พระอริยเจ้า นี่กรรมที่ว่าเรากล่าวติเตียนพระอริยเจ้านั้นเป็นกรรม ว่าศาสนาพุทธนี้พูดถึงพระก็เป็นบาปเป็นกรรม...ไม่ ไม่เป็นบาป ไม่เป็นกรรม ถ้าเราทำคุณประโยชน์กับศาสนา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ให้อภัยแก่ ให้ปกป้องศาสนา การปกป้องศาสนานี้เราไม่ได้กล่าวคู่ แต่ถ้าเรากล่าวคู่ เรากล่าวคู่พระอริยเจ้าต่าง ๆ นี่เราไปสร้างเงื่อนไขว่าท่านผิดอย่างนั้น ท่านเป็นไปอย่างนั้น พอสร้างเงื่อนไขมันก็หาเหตุผล ตอนหาเหตุผลนี้แหละกิเลส กรรมมันเกิดตรงนี้ไง เกิดเพราะเราต้องหาเหตุผล นี่กิเลสของเรา ค้นหาความทะยานอยากของเรา ความโลภ ความโกรธ มันก็ต้องหาเหตุผล ท่านไม่เป็นอย่างนั้น เราก็คาดคั้นหมายก็เป็นไป นี่กรรมเกิดอย่างนี้ นี่คือการกรรม

“วิธีการดับทุกข์” ถ้าวิธีการดับทุกข์ ขึ้นของปัญญา มันต้องให้เป็นไปตามปัญญานั้นก้าวเดินออกไป ปัญญามันจะพลิกแพลง เปลี่ยนแปลงขนาดไหน มันจะปล่อยวางขนาดไหน อวิชชาจุ่งไป อวิชชาพาารู้ จะปล่อยวางขนาดไหน ก็อวิชชาพาารู้ เพราะมีตัวตน สิ่งที่มีตัวตนคือมีเรา ถ้าสิ่งนี้เราสมุจเฉทปหานไม่ขาด สิ่งที่ไม่ขาด สังโยชน์มันไม่ปล่อยออกไป ถ้าไม่ปล่อยออกไป อวิชชาพาารู้ อวิชชาจุ่งไป เห็นไหม นี่มันติดสภาวะแบบนั้นไง เพราะมันปล่อยวางเข้ามา มันก็ปล่อยวางมาเป็นอวิชชา นั่นละ มันปล่อยวางมาในตัวตนนั่นละ

เวลาจิตสงบขนาดไหน อุเบกขา ปล่อยวางหมด นี่ก็ตัวอวิชชา ตัวอวิชชาคือตัวมันเอง ตัวตนของมันเอง มันไม่รู้ตัวมันเองเพราะมันไม่มีสติ วิปัสสนาโดยปัญญา มันปล่อยวางขนาดไหนก็เป็นอวิชชา มันเป็นอวิชชาเห็นไหม จนปัญญามันเกิด มันปล่อยวาง ๆ นี่วิชาถึงเกิด เกิดเวลามันปล่อยวาง เวลาเราเข้าใจ ถ้าเราเข้าใจวิธีการ เห็นไหม วิธีการดับทุกข์ คราวนี้ปล่อยอย่างนี้ คราวนี้จะปล่อยอย่างนั้น พอปล่อยไปเราก็วิปัสสนาเข้าใจเพราะอะไร เพราะมันจับได้ ความรู้สึกที่อยู่กับเรา กายที่อยู่กับเรา เห็นอยู่ตลอดเวลา แต่อวิชชามันจุ่งไป มันพาไป เติลิดเปิดเปิงนะว่าปล่อยสิ่งนี้ ปล่อยวางหนหนึ่ง ก็เป็นมรรคหนหนึ่ง เป็นธรรมอันหนึ่ง...มันจินตนาการ มันคาดมันหมายไปทั้งหมดเลย มันไม่เป็นปัจจัยตั้ง มันไม่เป็นความจริง

ถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นสัจจะขึ้นมา มันจะเห็นความเห็นต่างนะ วิธีการดับทุกข์จะชัดเจนมาก เพราะเวลาวิปัสสนาไปมันปล่อยนี่คือวิชาการ อวิชชาคือความไม่รู้ วิชาคือความรู้ คือการปล่อยวาง แต่ถ้าการปล่อยวางนี้มันปล่อย นั่นคืออวิชชาจุ่งไป จู่งไปเพราะมันไม่ขาด

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศธรรม เวลาประกาศธรรมจักๆ “เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ” กามสุขัลลิกานุโยค พิจารณาแล้วมีความสุข ปล่อยวางแล้วมีความว่าง นี่มันมีความสุข พิจารณาไปแล้วติดขัด แล้วไปไม่รอด ติดขัดติดข้องไปหมด วิปัสสนาไปไม่ได้ เห็นไหม “เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนไม่ควรเสพ”

สุขขนาดไหน ปล่อยวางขนาดไหน มันก็ติดสุขของมัน ติดความปล่อยวาง ติดความว่างอย่างนั้น เวลามันติดขัด มันไปไม่ได้ มันก็ติดขัดของมัน เห็นไหม เวลามันติดขัด มันหลง มันก็เป็นอย่างนี้ ถ้า “มัชฌิมาปฎิปปทา” มันต้องให้เป็นไปตามความเป็นจริงของมัน เห็นไหม ตามความเป็นจริงของมันในการวิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า ในการวิปัสสนาบ่อยครั้งมันจะปล่อยวางขนาดไหน นั่นคืออวิชชา วิชาคือ “สัพเพ ธมมา อนตตา” อันนี้ไง

วิชาคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ว่าเราศึกษาเล่าเรียนธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาเิง แล้วเราเป็นตัณญา เราเป็นความจำได้หมายรู้ เราเป็นนกแก้ว นกขุนทองแล้วเราก็ประพฤติปฏิบัติไป มันก็สร้างภาพ นึกเลสมันร้ายกาจมาก พญามารนี้ร้ายกาจมาก พญามารนี้เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกเรา มาชิงไว้ต่อหน้าะ “วิปัสสนาแล้ว ปล่อยางอย่างนี้แล้ว นี่เป็นธรรมของเราแล้ว เราเข้าใจแล้ว”...เข้าใจโดยอวิชชาขงไป ขงให้มันเป็นความเห็นไป แล้วก็เคล็ดเปิดเปิงไปจนถึงที่สุดนะ ว่าปล่อยางถึงที่สุดจนหมดสิ้น กิเลส นั้นมันเคล็ดเปิดเปิงไป

กาลเวลาพิสูจน์คนนะ ถ้าคนเราถึงที่สุด สิ่งที่เป็นความจริงจะเป็นอฐานะ อฐานะคือความเสื่อมสภาพของมันเป็นไปไม่ได้ อรูปปรกรรมคืออฐานะ ไม่มีความเป็นอย่างนั้นไปได้อีก

แต่ถ้ามันเป็น “สพเพ ฐมา อนตตา” มันเป็นรูปปรกรรม มันเป็นฐานะที่มันจะเสื่อมสภาวะแบบนั้นแน่นอน นี่เวลาพิสูจน์ขึ้นมาในหัวใจมันจะเป็นแบบนั้น เพราะขนาดว่าพญามารมันควบคุมใจ เราก็อยู่ใต้ของพญามาร เห็นไหม การคาด การหมาย การปล่อยางขนาดไหน มารมันเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกเรา

เราเป็นลูกศิษย์ถาคต เรามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้วนะ ถ้าเราเชื่อสัตย์กับเราเราปฏิบัติตามความเป็นจริง นี่วิชาการเกิด “สพเพ ฐมา อนตตา” นี่ขึ้นของปัญญา ปัญญามันจะใคร่ครวญต่าง ๆ มันใคร่ครวญเข้ามา มันปล่อยางเข้ามา ปล่อยางขนาดไหน มันมี ถ้ามันไม่มีมันจับต้องสิ่งนี้ไม่ได้

สิ่งที่มีอยู่มีอยู่ นี่มันคือสภาวะที่ขาดไม่จริง ถ้ามันขาดไม่จริง มันเป็นสภาวะแบบนี้ สภาวะ “จะ” “น่าจะ” “หรือ” ความเป็นไป “น่าจะ” “หรือ” นี่ครูบาอาจารย์ท่านเคยเป็นนะ แล้วท่านไม่ยอมรับสภาวะแบบนั้น แล้วท่านก็ผ่านเหตุการณ์อุกฤษฏ์อย่างนี้มาได้ แต่ถ้า “น่าจะ” ยังจะเป็นสภาวะแบบนั้นไป นี่อวิชชาขงไปนะ เราก็เดินด้อย ๆ ตามอวิชชาของเราไป

เพราะตัวอวิชชาคือตัวพญามาร มันคุมใจดวงนี้ ในภาคปฏิบัติแล้วเราปฏิบัติเพื่อบูชาอวิชชาอย่างนี้ ขนาดที่ว่าเราทำสมาธิได้นะ เราทำความสงบของเราได้ เรายกขึ้นเห็นกายตามความเป็นจริงของเราได้ ทำไมเราต้องเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบูชากิเลสละ ทำไมต้องเอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปบูชาอวิชชาตัวนี้ละ ในเมื่ออวิชชาตัวนี้เป็นพญามารในหัวใจของเราะ มันพาเราเกิดเราตายมากี่ภพกี่ชาติไม่มีที่สิ้นสุดนะ

แล้วเรากิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วเราได้บวชเป็นพระสงฆ์องค์เจ้าที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้ อำนาจวาสนาขนาดนี้มันมาขนาดนี้แล้ว ทำไมเราไม่เข่นฆ่ามัน ทำไมเราไม่ทำให้สัจจะความจริงมันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา ทำไมเราไม่ปล่อยให้มันเป็นไปตามความเป็นจริง ให้วิชาการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เราสร้างขึ้นมาเป็นสมบัติของเรา นะ ถ้าเราวิปัสสนาขึ้นมาเป็นสมบัติในใจของเรา นี่งานภาคนามเกิดตรงนี้ไง

การยึดครองในหัวใจ การยึดครองจิต การยึดครองพื้นที่แล้วงานภาคนามเกิดขึ้น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่กองทัพธรรมทำลายกองทัพกิเลส ทำลายพญามารที่อยู่ในหัวใจของเรา ถ้ากองทัพธรรมมีกำลังมีอำนาจวาสนา มันจะเริ่มทำลายเข้าไป วิปัสสนาด้วยปัญญาญาณอันนี้ ปัญญาอย่างนี้จะใคร่ครวญขนาดไหน กองทัพธรรมทำลายมีสู้รบ บุกโจมตีเข้าศึกให้ถอยร่นไปนะ บางที่เข้าศึกมีอำนาจมากกว่ามันบุกเข้ามาที่ธรรมของเราก็ตถอยร่น ความเป็นไปอย่างนี้ มันจะเกิดในหัวใจ นี่ประสบการณ์ของการประพฤติปฏิบัติมันยังมีอีกมหาศาล ความหลงพลาด พลิกแพลง การหลงไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติ เวลาถืออดอาหาร ความเป็นไปนี้ บุคลาธิฐาน พระอินทร์มาคิดพิณ ๓ สาย สายที่ตึงไปก็ขาด สายที่หย่อนไปก็ไม่ดัง สายที่พอดีเสียงนั้นก็เพราะ นี่เป็นบุคลาธิฐาน แต่ความเป็นจริงของใจ ใจจะมีความเห็นจากภายในเข้ามา สิ่งที่เป็นไปอย่างนั้น นี่ประสบการณ์ของใจมันจะมีสภาวะแบบนั้น

สภาวะแบบความลุ่มลึกลุ่มกลลลลล ระหว่างกิเลสกับธรรม กองทัพกิเลสกับกองทัพธรรมต่อสู้กัน มันจะปล่อยวางขนาดไหน มันมีอวิชชาขงไป แต่ถ้ามันปล่อยวางตามความเป็นจริง มันขาดนะ มันสมุจเฉทปหานนะ เวลามันสมุจเฉทปหานแต่ละขั้นตอน มันเป็นความเป็นจริง มันไม่เป็นอวิชชาพารู้หรือ มันเป็นวิชาที่รวมตัว เห็นไหม สัมปยุตรวมตัว มรรคสามัคคีรวมตัวเข้าไปทำลายกิเลสออกไป เห็นไหม กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์...ไม่มีเรา ไม่มีต่าง ๆ ต่างอันต่างจริง ต่างอันต่างอยู่ ไม่มีอวิชชาพารู้ ไม่มีอวิชชาขงไป

ถ้ามีเรามีความรู้ อยากรู้ อยากเห็น อยากรู้ว่าเป็นไป อยากเห็นสภาวะอันเป็นจริง นั่นคืออวิชชาทั้งหมด เพราะตัวตนของใจมันไปรับรู้ถึงนั้น มันไปรับรู้การปล่อยวาง รับรู้ความเห็นอันนั้น มันเป็นตัวอวิชชา แล้วมันจะปล่อยตัวมันเองได้อย่างไรละ

แต่ถ้ามันเป็นวิชานี้คือการศึกษา คือขั้นของปัญญาที่วิชามันทำการทำงานของมันอยู่ มันจะปล่อยวางเป็นคราว ๆ ไป นี่คือวิชา วิชาคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิชาเข้าไปทำลายอวิชชา แต่ขณะที่ว่ามันมีผู้รู้ มีความรับรู้อยู่นั้นคือตัวอวิชชา ขณะที่มันปล่อยเข้ามา มันปล่อยหมด ต่างอันต่างจริง ทำลายหมดเลย สิ่งที่ทำลายออกไปขาดออกไป เห็นไหม นี่สังโยชน์ขาดออกไปเห็นตามความเป็นจริง นี่คือวิธีการดับทุกข์

ถ้ามีวิธีการดับทุกข์ขึ้นมา นี่ธรรม สภาวธรรมจะเกิดจากใจดวงนั้น ไม่ใช่อวิชชาขงไปอย่างนั้น อวิชชาขงไปเราก็สัมผัสคลุกคลานนะ แล้วเตลิดเปิดเปิงไปขนาดที่ว่าถึงกับว่ามันปล่อยวางจนหมดกิเลสนะ ถ้ามันหมดกิเลส มัน “ทำไม” หรือ “น่าจะเป็นอย่างนั้น” ทำไมมันมีความเป็นไปอย่างนั้น...นี่ความเป็นไปของใจ มันมีความลึกลับมหัศจรรย์

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์ขนาดที่ว่าเข้าไปชำระกิเลส เห็นไหม เข้าไปชำระกิเลสในใจนะ

เวลาวงการแพทย์ของเขา สมองเป็นทีคิด รักษาร่างกายเรื่องของสมอง เรื่องของสรีระ เรื่องของร่างกาย นี่มันก็มีหัตถ์ร้อยพอแรงอยู่แล้ว ขนาดมหัตถ์ร้อยพอแรง เห็นไหม คิดถึงขนาดว่าร่างกายของมนุษย์ ส่วนประกอบของร่างกายมนุษย์นี่คิดออกมาให้มันเข้าใจให้หมด เพื่อจะสร้างมนุษย์ใหม่ไง แต่ไม่ได้คิดถึงว่ามนุษย์จะเกิดขึ้นมาได้ ถ้าไม่ได้มีจิตปฏิสนธิขึ้นมามันจะเอาสิ่งไหนมาเกิดล่ะ

แล้วจิตปฏิสนธิ์นั้นคือธาตุรู้ นั่นแหละ ธาตุรู้ตัวนั้นมันมีอวิชชาอยู่ แล้วธรรมที่เข้าไปทำลายอวิชชาตัวนั้นนั่นมันมีความมหัศจรรย์ สิ่งที่มีหัตถ์ร้อยสิ่งนี้ ธรรมที่มีหัตถ์ร้อย ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์มาก ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติโดยสอดคล้องกับธรรมนั้นนะ ปฏิบัติตามธรรมนั้นให้ธรรมนั้นแสดงตัวตามความเป็นจริง ตามความสุภาพบุรุษของเรา เราจะไม่ลั้งเลงสงสัย เราจะไม่คาดหมาย

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นจะเห็นธรรม”

พระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วนี้หมดเขต หมดสมัยเมื่อใด ธรรมะจะหมดเมื่อใด”

“อานนท์ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

“ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” ไม่ใช่ปฏิบัติธรรมโดยให้อวิชชามันงูไป สิ่งที่สูงไปเหมือนสัตว์เลื้อยนะ เวลาสัตว์เวลาเขาเอาไปโรงงาน เขาเอาไปฆ่า เอาไปมันไม่รู้ตัวมันเลื้อยนะ มันเข้าไปโดยไม่รู้ว่า ตัวเขาเอาไปฆ่า ถึงเวลาไปฆ่า...ยกเว้นไว้แต่สิ่งที่ว่าจิตบางตัวมันรู้ ถ้าอย่างนั้นมันก็จะเสียใจไป

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราประพฤติกฎปฏิบัติอยู่ ตัววิชาทำไมต้องให้มาขัดขวางล่ะ ให้มาทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน ทั้ง ๆ ที่เราจะทำลายมัน ทั้ง ๆ ที่เราจะฆ่ามันนะ สิ่งที่จะฆ่ามันเพราะอะไร เพราะว่าเราหลง เราพอใจไปกับมันไง เราเชื่อมั่น เราเชื่อวิชา เราเชื่อกิเลสตัณหาของเรา เราเชื่อตัวตนของเรา เรายึดมั่นตัวตนของเรามากเกินไป

ถ้าเรายึดมั่นตัวตนของเรามากเกินไป เราสงวนรักษาไว้ เรากลัวตัวตนจะโดนตัวตนทำลาย เราถึงว่าวิปัสสนาไปแล้วปล่อยวางมาให้มีตัวตนรับรู้ไง มีตัวตนรับรู้มันก็มีตัววิชางูไป อวิชชาพาเราไป สิ่งที่อยู่วิชาพาเราไป อวิชชามันหลบตรงนี้แหละ กิเลสตัณหา มันหลบตรงนี้ มันถึงไม่ขาดไม่ขาดเพราะมันหลบไปตรงที่ตัวตนของเรา

สิ่งที่อยากรู้ อยากเห็น อยากให้มันเป็นไป สิ่งที่เราอยากรู้ อยากเห็น มันมีสิ่งที่อยากรู้ อยากเห็น ถึงต้องพยายามใช้ปัญญาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ให้มันเป็นสัจจะความจริงนะ มันปล่อย ถึงเวลามันปล่อย ปล่อยขนาดไหนก็วิปัสสนาไป แล้วไม่ใช่เคลื่อนที่ไป เป้าหมายตรงนั้น ต้องทำตรงนั้น

กาย เวทนา จิต ธรรม ในเมื่อมันเป็นกายหยาบ จันทรหยาบ ๆ นี้ เราพิจารณาไป มันจะปล่อย มันจะว่างขนาดไหน ปล่อยขนาดไหนมันก็เป็นอวิชชางูไปตลอดไป จนถึงที่สุดให้มันเป็นสัจจะความจริง เห็นไหม อวิชชาอย่างละเอียดยังมีอีกมหาศาลเลยนะ สิ่งทีละเล็กละน้อย กลวิธีการหลอกมันมีมากกว่านี้อีก ให้เราล้มลุกคลุกคลานไปกับมัน ล้มลุกคลุกคลานไปกับมันขนาดไหน ที่ว่าธรรม มหัศจรรย์ มหัศจรรย์ตรงนี้ไง

เวลาพระสารีบุตรไปเทศน์ให้นอนาละ เทศน์เรื่องขันธ ๕ นอนาละ ร้องไห้เลยนะ “ทำไมธรรมอย่างนี้ คฤหัสถ์ไม่มีโอกาสได้ฟัง?”

พระสารีบุตรบอกว่า “ธรรมอย่างนี้มันละเอียดอ่อน จะเทศน์สอนแต่ผู้ประพฤติกฎปฏิบัติ เทศน์สอนแต่พระกัน”

อนาถะบอกว่า “เขาก็ดูปฏิบัติอยู่ ขอให้พระสารีบุตรไปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าให้เทศน์ธรรมอย่างนี้กับผู้ที่ประพฤติดุปฏิบัติ แม้แต่ภคฤหส์ถ์ก็ขอให้ได้อินได้ฟัง เพราะถ้าได้อินได้ฟังแล้วมีโอกาส เพราะธรรมมันละเอียดอ่อนมาก”

พระสารีบุตร เวลาแล้วตอบสิ่งนี้แล้วไปบอกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ได้สอนอนาถะ หรือสอนภคฤหส์ถ์คนหนึ่งได้จนเป็นพระอนาคา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ทำไมเธอสอนเขาค่ำทรมานขนาดนั้น” เพราะว่าศาสนา ความมหัสจรรย์ของศาสนาของศาสนธรรมนี้ต้องการให้หรือสัตว์บนสัตว์ ให้สัตว์ผู้ข้อง ผู้ติดผู้ข้องนี้พ้นออกไปจากกิเลสใจ ไม่ใช่สอนให้ไปเกิดบนพรหม พระอนาคาไปเกิดบนพรหมนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับพระสารีบุตรว่า “ทำไมเธอสอนเขาค่ำทรมานขนาดนั้น ทำไมไม่สอนให้เขาสั่นกิเลสไป คือพ้นจากอวิชชาตัวนี้ไป ไม่ให้พญามารนี้มีอำนาจกับใจดวงนั้นใจ” เห็นไหม กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจนี้ มันจะปลิ้นปล้อน มันจะหลอกลวงไปอีกมหาศาลนะ

เวลาขึ้นไปทำลายกิเลส ให้เป็นโลกุตตรธรรม ให้มีสัมมาสมาธิ ไม่ให้มีตัวตนของเราเข้าไปยุ่งเกี่ยว ถ้ามีตัวตนของเราไปยุ่งเกี่ยวนี้คืออวิชชา ตัวตนนั้นแหละคืออวิชชา แล้วตัวตนนี้จะทำให้เรารู้สึกคลุกคลาน แล้วก็เอาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกลวง เห็นไหม จึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทาบทว่านี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้คือสภาวะธรรม

แต่มันก็เป็นถ้าเป็น “จะ” ตลอดไป ถ้าเป็น “จะ” นี่สัญญาอารมณ์ การสร้างภาพ สิ่งที่เราสร้างภาพขึ้นมามันก็พอใจในการสร้างภาพนั้น มันก็มีความสุขของมันชั่วครั้งชั่วคราว เพราะมันมีสติ มันมีสัมปชัญญะควบคุมสิ่งนี้อยู่ แต่ถ้ามันมีอารมณ์กระทบรุนแรง แล้วมันเสื่อมออกไป มันจะรู้อารมณ์เลยว่า สิ่งนี้ไม่ใช่ สิ่งนี้มันเป็นสภาวะ “สพเพ ธมฺมา อนตฺตา” คือการเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับไปสภาวะหนึ่งเท่านั้น สิ่งนี้เจริญได้ เสื่อมได้ มันไม่เป็นอกุปปธรรม มันไม่เป็นอฐานะ มันไม่เป็นสิ่งที่ว่าแปรสภาพอีกไม่ได้ เห็นไหม ถ้าพิจารณาไปมันจะเห็นสภาวะแบบนั้นขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอน

ความเป็นไป ความหลอกลวงของอวิชชา มหัสจรรย์มาก ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มีใครรู้จักอวิชชา จะไม่มีใครเห็นพญามาร จะไม่สามารถเข้าไปจับต้อง ไม่

สามารถต่อกรกับพญามารได้เลย ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นเข้าไปต่อกรกับพญามารนั้น ถ้าเข้าไปต่อกรกับพญามารนั้นคือการทำงานภาคสนามในใจดวงนั้น นี่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ พระปฏิบัติ พระป่านี้ ถึงได้ทรงศาสนาไป

การทรงศาสนาคือการทรงความจริงของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นมีธรรมตามเป็นจริงอย่างนี้ มันจะทรงศาสนาจากใจดวงนั้น แล้วธรรมของใจดวงนั้นจะตรงกับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะเห็นความเป็นจริง ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ไปที่ไหน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องการสิ่งใด แล้วธรรมตรงนี้มันจะเห็นตามสภาวะความเป็นจริงอย่างนั้น

ถ้าเห็นสภาวะตามความเป็นจริงอย่างนั้น เห็นไหม มันจะทำเพื่อลาภ เพื่อสักการะไปที่ไหน เพราะสิ่งที่เป็นลาภ สิ่งที่เป็นสักการะ เป็นสมบัติของโลกมันต่ำทรามนัก สิ่งต่ำทรามนักทำไมเราต้องเอาจิตดวงนี้ไปกลืนกินกับสิ่งที่ต่ำทรามนัก ทำไมต้องเอาจิตดวงนี้ไปสัมผัสกับสิ่งที่ต่ำทราม สิ่งที่เป็นความเศร้าหมอง สิ่งที่ทำให้เกิดอกุศล เกิดอกุศลคือเกิดความต้องการ เกิดความปรารถนา นี่มันเป็นอกุศล มันเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยากให้อันนั้นเศร้าหมอง

“จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส จิตเดิมนี้เศร้าหมอง จิตเดิมนี้หมองไปด้วยอุปกิเลส” อุปกิเลสตรงไหนล่ะ? ก็มันอยากได้ อยากดี อยากเด่น อยากต้องการสิ่งนั้น มันก็เป็นความเศร้าหมอง สิ่งที่เป็นเศร้าหมอง นี่กามราคะ จิตฟ่องใสมันมีความเศร้าหมอง เพราะมันต้องการสิ่งนั้น สิ่งที่เป็นสมบัติโลก สิ่งนี้เอาไว้หลอกโมฆะบุรุษไง นี่เรื่องปัจจัย เรื่องของโลกนี้ โมฆะบุรุษมันจะต้องการสิ่งนี้ มันจะเกาะเกี่ยวสิ่งนี้ มันต้องการสิ่งนี้ นี่จิตมันก็เศร้าหมอง มันเศร้าหมองจากที่ว่าความปรารถนาแล้ว ปรารถนาต้องการสิ่งที่เป็นสมบัติโลก นี่มันต่ำทรามเกินไป ต่ำทรามกับจิตที่ว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์นี้ต้องการส่งเสริมให้อันนี้พ้นจากกิเลส ถ้าใจพ้นจากกิเลส มันจะย้อนกลับมาที่ธรรมนี้ไง

ถ้าย้อนกลับมาธรรมที่นี้ มันจะเกิดมหาสติ-มหาปัญญา สิ่งที่เป็นมหาสติ-มหาปัญญามันจะละเอียดอ่อนเข้ามา ขณะที่ว่ากิเลสอวิชชาลงไป เรายังล้มลุกคลุกคลานแล้วเราทำลายมาเป็นชิ้นเป็นตอนเข้ามา แล้วเวลาเกิดขึ้นมาเป็นมหาสติ-มหาปัญญา ปัญญาที่มันละเอียด มันจะฟาดฟัน มันจะมีเล่ห์ มีเหลี่ยม มีการหลอกลวง มีการสร้างภาพ มีการทำให้ใจดวงนี้ล้มลุกคลุกคลาน ปฏิบัติเพื่อบูชากามราคะอีกมหาศาลเลย เราต้องไปจมอยู่กับกามราคะ เวลามันแสดงตัว แสดงตัวใน

หัวใจนะ ถ้าหัวใจมันต้องการสิ่งนี้ มันแสดงตัวสิ่งนี้ มันไม่แสดงตัวออกมาถึงร่างกายเลย มันจะคอยอยู่กับใจดวงนี้นั่นนะ เพราะมันชุ่มด้วยกาม กามของใจดวงนี้มันจะชุ่มในตัวมันเอง มันจะพอใจในตัวของมันเอง เห็นไหม จันทะความพอใจ กามจันทะ กามราคะ

สิ่งที่กามจันทะ พอมันพอใจ แค่ว่าพอใจ แค่ว่าความสุขใจ แค่ว่าความสุขในสมาธิขนาดนั้น ความสุขในความว่างอันนั้น นั่นละกามจันทะ นั่นละคือตัวกาม สิ่งที่กาม มันไม่ได้คิดออกมาข้างนอกเลย มันอยู่ในตัวของมันเองมันก็พอใจ มันก็ติดสุข มันก็ติดข้อง มันก็เอนจม เห็นไหม ปฏิบัติบูชากิเลส ขอมจำนวนกับกิเลส

เวลาอวิชชาขงไป มันขงไปล้มลุกคลุกคลานมาตั้งแต่หยาบ ๆ นะ เวลาละเอียดยื่นไป มันก็ขงไป ไปก้มเคารพกิเลส ปฏิบัติเพื่อบูชากิเลส มันถึงไม่สามารถทำลายกิเลสได้ใจ ถ้ามันจะทำลายกิเลส ตัวอวิชชาต้องฆ่า เจอที่ไหนต้องทำลาย สิ่งที่ทำลาย ทำลายมันว่างขนาดไหน อวิชชาพารู้ เพราะมันมีความรู้อันนั้น

แต่ถ้าถึงเวลามันเป็นไปนะ มันไม่มีอวิชชาพารู้ มันจะทำลายทั้งหมด ไม่มีสิ่งใดสัมปยุตเข้าไป ทำลายตัวเอง ครั้น! ออกไป วิปยุตคลายตัวออกมา เห็นไหม คลายตัวออกมาแล้วก็ยังไม่สามารถจับต้องสิ่งใดไม่ได้ เว้งว่างว่างอยู่อย่างนั้นเป็นหลาย ๆ วัน เห็นไหม ความสุขอันนั้นมันเป็นไปเพราะอะไร

เพราะมันไม่ใช่อวิชชา มันไม่ใช่ตัวตน มันไม่ใช่เรา แต่เพราะเป็นการบอกสิ่งที่เป็นกาม สิ่งที่เป็นความข้องใจออกไป เห็นไหม สิ่งที่ยมันปกออกไปนี่มันเป็นความมหัศจรรย์ นี่สสารที่ยมันจับต้องสิ่งใดไม่ได้เลย ชาติรู้ที่ยมันปล่อยสิ่งต่าง ๆ เข้ามา สิ่งที่ยประกอบขึ้นมาเป็นขั้น ๕ ที่มันแสดงตัว มันทำลายออกหมด เห็นไหม นี่ตัวอวิชชาแท้ ๆ เลย ตัวของมันเองยังร้ายกาจนะ เพราะตัวมันนี้แหละ มันถึงกับขงไปให้การประพฤติปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานมาจากผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใหม่

แต่ถ้าเราต่อสู้เข้าไปจนถึงตัวของมันเอง เข้าไปทำลายถึงตัวของมันเอง จับต้องตัวมันเองได้ เห็นไหม จะจับต้องตัวมันเองมันจะจับต้องอย่างไรละ เพราะมันเองพาหลอกลวง หลอกล่อให้เราล้มลุกคลุกคลานมาตลอด แล้วเราจะเอาอะไรสิ่งใด เพราะมันหัดตัวเข้าไปถึงตัวของมันเองแล้วมันก็เป็นอวิชชาทั้งหมด มันก็ต้องหาทางป้องกันตัวของมัน เห็นไหม ป้องกันตัวก็ว่างหมด โลกนี้ว่างหมดแล้ว โลกนี้ว่างทุกอย่างเป็นความว่าง

สิ่งที่เป็นความว่าง ใครมันเป็นคนรู้ว่าความว่างล่ะ? อัตตานุทิฎฐิ นิพพานเป็นอัตตา อัตตาตรงไหน? ถ้าเป็นอัตตามันก็เป็นตัวมัน เป็นตัวตน เป็นอัตตาทั้งหมด เป็นอนัตตาก็เป็นสิ่งที่ว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่างไว้ให้เราก้าวเดิน สิ่งที่เราก้าวเดินมันจะเป็นไปได้อย่างไร มันถึงต้องสร้างตรงนี้ขึ้นมาให้เป็นสภาวะธรรมไง สร้างขึ้นมาให้จิตมันละเอียดอ่อน

สิ่งที่เป็นอรหัตมรรค มหาสติ-มหาปัญญา จนสิ่งนี้เป็นความร้อยเปอร์เซ็นต์ของใจดวงนั้นนะ แล้วย้อนกลับเข้าไปถึงจะจับมันได้ ถ้าจับตัวอวิชชาได้ อวิชชาชักจูงให้เราล้มลุกคลุกคลานมาตลอดเลย ถ้าจับตัวอวิชชาได้ ปัญญาญาณอย่างละเอียดนี้มีมหาศาลเลย ปัญญาอย่างที่เราใช้ขึ้นมาเนี่ยมันเป็นความมหัศจรรย์นะ มหัศจรรย์เพราะปัญญานี้เราใช้มาตลอด มีความมหัศจรรย์มาก ชำระกิเลสอีกอย่างหนึ่ง เราก็อำพรวุฒิเต็มที่แล้ว เราเข้าใจเต็มที่แล้ว จะไม่มีสิ่งใดจะลึกลับไปกว่านี้อีกแล้ว เพราะเรารู้มาหมดแล้ว

พอผ่านตรงนี้เข้าไป ไปถึงข้างบน มันยังลึกลับกว่าอีก มันยังมหัศจรรย์กว่าอีก พอมันชำระมันต่อสู้กันด้วยความมุมานะ ด้วยความต่อสู้ของเรา ด้วยความตั้งใจของเรามาหาศาลเลย พอทำลายไปแล้วเรารู้แล้วนะ สิ่งที่ว่าละเอียดอ่อนเรารู้แล้วจะไม่มีอะไรหลอกเราได้อีก ขึ้นไปมันจะเจออย่างนี้ ๆ ตลอดเลย แล้วไปเจอตัวอวิชชามันยิ่งมหัศจรรย์กว่านั้นอีก เห็นไหม แล้วใช้ปัญญาอะไรไปชำระมันล่ะ ปัญญาอย่างการใคร่ครวญ ปัญญาขั้นก็คือสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง นี่เป็นไปไม่ได้ เพราะสิ่งนี้ถ้าทำแล้วเป็นอุทธัจจะ มันจะสะเทือนหัวใจ มันเป็นสังโยชน์ มันเป็นสิ่งที่จิตส่งออก จิตส่งออกมาที่ขันธ สิ่งที่เป็นขันธก็คือสังขารปรุง

ถ้ามันส่งออกมา แล้วมันส่งออกมาข้างนอกแล้วกิเลสมันอยู่ข้างใน มันชำระกันได้อย่างไร เป็นไปไม่ได้ มันถึงต้องย้อนกลับ มันเป็นปัญญาญาณที่ละเอียดมาก เป็นน้ำซับน้ำซึมที่เข้าไปทำลายตัวนั้น นี่พลิกตัวนี้สั้นไป กระบวนการของมันเห็นไหม นี่อวิชชา ฆ่าอวิชชาแล้วมันจะ... อวิชชาจะชักจูงใครล่ะ ชักจูงไปจนล้มลุกคลุกคลาน แล้วเราทำลายตัวอวิชชาออกทั้งหมด แล้วฆ่ามัน นี่ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ต้องทำลายมัน

การพยายามประพฤติปฏิบัติ มันรักมันสงวน มันรักษา มันไม่กล้าทำอะไรหรอก โลกนี้เป็นการสงวนการรักษา กิเลสตัณหาความทะยานอยากปกป้องแล้วมีตัวตนยึดมันถือมัน ไม่มีใครสามารถทำได้ แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกลับมหัศจรรย์มาก ความมหัศจรรย์

อันนี้ถึงประเสริฐมาก แล้วเราเป็นชาวพุทธ พบพระพุทธศาสนา ประพฤติปฏิบัติแล้วเกิดขึ้นมาจากหัวใจของเรา ถ้าเราทำลายตรงนี้ได้ เห็นไหม เราฆ่าอวิชชา

“มารเอ๋ยเธอเกิดจากความดำริของเรา เธอจะเกิดจากจิตของเราไม่ได้อีกเลย เพราะเราได้ทำลายเรือนยอดของเธอแล้ว นายช่างใหญ่ผู้สร้างบ้านสร้างเรือนในวิภวภูมิจึงเกิดในวิภวภูมิจึง นายช่างใหญ่นี้จะไม่สามารถสร้างรวงรังสร้างเรือนขึ้นมาจากใจดวงนี้ได้อีกเลย” ใจดวงนี้เป็นอณูณะที่จะพุดอยู่กับโลกนี้ เอวัง